

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo komunikacija i prometa
Direkcija za civilno zrakoplovstvo

A

C

D

H

B

**PRAVILNIK O STRUČNOM
OSPOSOBLJAVANJU, POTVRDAMA I
ODOBRENJIMA STRUČNOG OSOBLJA
KOJE OBAVLJA POSLOVE OD
ZNAČAJA ZA SIGURNOST ZRAČNE
PLOVIDBE NA AERODROMU**

BHDCA

Datum: 7. ožujka 2007.g.
Referentni broj: 02-292.3-215-1/07
Jezik: hrvatski

Na temelju članka 61. stavak 1. i članka 16. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02), članka 6. stavak 1. i članka 14. stavak 5. Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 2/04), generalni direktor Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine donosi

PRAVILNIK

O STRUČNOM OSPOSOBLJAVANJU, POTVRDAMA I ODOBRENJIMA STRUČNOG OSOBLJA KOJE OBAVLJA POSLOVE OD ZNAČAJA ZA SIGURNOST ZRAČNE PLOVIDBE NA AERODROMU

DIO PRVI - UVODNE NAPOMENE

Članak 1.

(Predmet)

Ovim Pravilnikom propisuju se uvjeti i način stjecanja, izdavanja, produženja i obnavljanja potvrda o obučenosti za obavljanje stručnih poslova i odobrenja, te poslovi, stručna sprema, stručno osposobljavanje, provjera i ispiti, kao i drugi uvjeti koje treba da ispunjava stručno osoblje koje obavlja poslove od značaja za sigurnost zračne plovidbe na aerodromu.

Članak 2.

(Pojmovi)

Pojmovi koji se upotrebljavaju u ovome Pravilniku imaju slijedeće značenje:

- a) *Potvrda o obučenosti (Certificate)*, je dokumenat kojim se dokazuje stručna osposobljenost osobe za obavljanje određenih poslova prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari,
- b) *Odobrenje (Approval)*, je dokument koji ukazuje na posebne uvjete, prava i ograničenja osobe koja obavlja posebne poslove na manevarskim i drugim površinama na aerodromu,
- c) *Stručna sprema*, u smislu ovog Pravilnika, podrazumijeva završenu odgovarajuću školu i iskustvo stečeno u obavljanju određenih poslova, u trajanju propisanom ovim Pravilnikom.
- d) *Obučenosť*, je razina znanja i sposobnosti za obavljanje stručnih poslova u zračnom prometu kojim se ne stječe stupanj stručne spreme.
- e) *Uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti kandidata*, je dokumenat kojim se dokazuje da imatelj potvrde ispunjava propisane zdravstvene sposobnosti.
- f) *Instruktor*, je osoba koja ima potvrdu o obučenosti, određeno iskustvo, položen poseban ispit za instruktora i izdatu potvrdu za obavljanje poslova instruktora.
- g) *Kandidat*, je osoba koja se stručno osposobljava za stjecanje potvrde o obučenosti za obavljanje određenih stručnih poslova.
- h) *Program za obučavanje i provjeravanje (Training Programme)*, je dokument koji izrađuje Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BHDCA), kojim se utvrđuju standardi, predmeti i ciljevi obuke za svaku fazu obučavanja kandidata.
- i) *Operativni priručnik (Operations Manual)*, je dokument koji osigurava najvažnije informacije i instrukcije osoblju za izvršavanje njihovih dužnosti.
- j) *Priručnik za obuku (Training Manual)*, je dokument koji izrađuje operator aerodroma za svaku vrstu obučavanja koja se planira, te detaljno razrađuje način provođenja konkretnog obučavanja.

---

k) *Centar za obuku stručnog osoblja*, je posebno organiziran dio aerodroma, koji je opremljen, kadrovski osposobljen i ispunjava propisane uvjete za rad, a kome je BHDCA izdala rješenje i odobrenje za obavljanje poslova.

l) *Organizacijska jedinica za osposobljavanje na radnom mjestu*, predstavlja organizacijski dio aerodroma, odnosno službu, koja učestvuje u poslovima prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari i mjesto gdje se provodi stručno osposobljavanje kandidata na radnom mjestu, te se kao termin upotrebljava za: operativni centar aerodroma, ramp handling (službu opsluživanja na stajanci), prihvati i otpremu putnika, protupožarnu i spasilačku službu i službu snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom.

Članak 3.

(Poslovi od značaja za sigurnost zračnog prometa)

Pod poslovima od značaja za sigurnost zračne plovidbe na aerodromu u smislu ovog Pravilnika, podrazumijevaju se sljedeći poslovi:

- a) poslovi prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari;
- b) poslovi protupožarne zaštite zrakoplova i aerodroma;
- c) poslovi snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom i
- d) ostali poslovi od značaja za sigurnost zračne plovidbe na aerodromu.

Članak 4.

(Potvrda o obučenosti i odobrenje)

(1) Osobi koja ima stručnu spremu propisanu ovim Pravilnikom, stručno je osposobljena i koja ispunjava zdravstvene i druge uvjete propisane ovim Pravilnikom, a koja položi ispit za obavljanje određenih stručnih poslova, izdaje se potvrda o obučenosti za samostalno obavljanje tih poslova.

(2) Osoba koja ima potvrdu o obučenosti, stručno je osposobljena i ispunjava i druge uvjete propisane ovim Pravilnikom, a koja položi poseban ispit može obavljati i posebne stručne poslove propisane ovim Pravilnikom, ukoliko položi posebni ispit za obavljanje tih poslova i ako je izdata potvrda za obavljanje tih poslova.

(3) Osoba koja posjeduje potvrdu o obučenosti, potvrdu o posebnim stručnim poslovima i odobrenje može obavljati poslove prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari samo sukladno s važećim potvrdama ili odobrenjima.

Članak 5.

(Stručno osoblje)

Pod stručnim osobljem koje obavlja poslove od značaja za sigurnost zračne plovidbe na aerodromu u smislu ovog Pravilnika, podrazumijeva se osoblje koje je stručno osposobljeno, posjeduje odgovarajuću potvrdu o obučenosti ili odobrenje da može obavljati poslove iz članka 3. ovog Pravilnika.

DIO DRUGI - STRUČNO OSPOSABLJAVANJE I PROVJERAVANJE OSOBLJA

Članak 6.

(Odobrenje za osposobljavanje)

---

(1) Stručno osposobljavanje i provjeravanje osoblja koje obavlja poslove od značaja za sigurnost zračne plovidbe na aerodromu vrše pravne osobe koje ispunjavaju propisane uvjete i kojima je BHDCA izdala odobrenje za obavljanje ovih poslova.

(2) Izuzetno od odredbi stavka 1. ovog članka, stručno osposobljavanje može se obavljati i u inozemstvu u ustanovama i organizacijama koje je ovlastio nadležni organ države, ukoliko ispunjavaju uvjete koji ne mogu biti blaži od uvjeta propisanih ovim Pravilnikom.

Članak 7.

(Tijek stručnog osposobljavanja i provjeravanja)

(1) Stručno osposobljavanje osoblja koje obavlja poslove prihvata i otpreme od značaja za sigurnost zračne plovidbe, a radi stjecanja potvrda o obučenosti i odobrenja, za obavljanje poslova prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari na aerodromu, provodi se po programu stručnog osposobljavanja, kroz teorijsko i praktično osposobljavanje.

(2) Teorijsko osposobljavanje prethodi praktičnom osposobljavanju, a provodi se po programu osposobljavanja, radi stjecanja znanja za obavljane poslova.

(3) Praktično osposobljavanje provodi se po programu osposobljavanja, kroz početno osposobljavanje i osposobljavanje na radnom mjestu, kroz obuku na opremi, sredstvu, sustavu, simulatoru i dr. radi pripreme za osposobljavanje na radnom mjestu.

(4) Osposobljavanje na radnom mjestu, provodi se u organizacijskoj jedinici, na operativnim radnim mjestima pod nadzorom instruktora za stručno osposobljavanje.

(5) Prijelazno (dodatno) osposobljavanje provodi se po programu osposobljavanja, radi stjecanja potvrde o obučenosti za obavljanje poslova instruktora praktične obuke.

(6) Po uspješno završenom teorijskom i praktičnom osposobljavanju, polaže se teorijski i praktičan ispit za stjecanje potvrde o obučenosti, odobrenja i potvrde za obavljanje posebnih stručnih poslova, odnosno poslova instruktora praktične i teorijske obuke.

Članak 8.

(Program za osposobljavanje i provjeravanje)

(1) Osposobljavanje i provjeravanje stručnog osoblja, za stjecanje potvrde o obučenosti, odobrenja i potvrde za obavljanje poslova instruktora, utvrđenih ovim Pravilnikom, kao i obnavljanje valjanosti potvrda i odobrenja provodi se sukladno Programu za osposobljavanje i provjeravanje stručnog osoblja koje obavlja poslove od značaja za sigurnost zračne plovidbe na aerodromu (Training Programme).

(2) Program za osposobljavanje i provjeravanje stručnog osoblja koje obavlja poslove od značaja za sigurnost zračne plovidbe na aerodromu (u daljnjem tekstu: Program za osposobljavanje), izrađuje BHDCA, a u njemu se utvrđuju;

a) poslovi prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari od značaja za sigurnost zračne plovidbe na aerodromu;

b) stručno osoblje za koje je potrebno izvršiti osposobljavanje i provjeravanje, odnosno koje mora imati potvrdu i odobrenje, za obavljanje poslova;

c) program teorijskog i praktičnog osposobljavanja, za stjecanje i produženje valjanosti potvrde i odobrenja.

Članak 9.

(Operativni priručnik)

---

(1) Operativni priručnik (Operations Manual) osigurava potrebne informacije i instrukcije osoblju koje je uključeno u proces obučavanja u centru za obuku za izvršavanje njihovih dužnosti.

Minimalno treba da sadrži:

- a) opći dio;
  - b) organizaciju centra za obuku;
  - c) temeljne aktivnosti centra;
  - d) osposobljavanje stručnog osoblja.
- (2) Sadržaj operativnog priručnika dat je u Pravilniku o uvjetima koje mora da ispunjava Centar za obuku zrakoplovnog stručnog osoblja na aerodromu.
- (3) Priručnik izrađuje operator aerodroma.

Članak 10.

(Priručnik za obuku)

- (1) Temeljem Programa za osposobljavanje iz članka 8. ovog Pravilnika, organizacija ovlaštena za osposobljavanje i provjeravanje obvezna je napraviti Priručnik za obuku u kome treba biti opisan postupak osposobljavanja stručnog osoblja koje obavlja poslove od značaja za sigurnost zračne plovidbe.
- (2) Sadržaj Priručnika za obuku (Training Manual) naveden je u Pravilniku o uvjetima koje mora da ispunjava Centar za obuku zrakoplovno stručnog osoblja na aerodromu.

Članak 11.

(Temeljni zahtjevi obuke)

- (1) Osposobljavanje za stjecanje potvrda i odobrenja mogu provoditi samo osobe koje ispunjavaju uvjete propisane ovim Pravilnikom.
- (2) Obuku osoblja može provoditi samo kvalificirane i ovlaštene osobe.
- (3) Obuka se mora provoditi prema prehodno izrađenim i odobrenim planovima i programima obuke.

DIO TREĆI - STRUČNO OSOBLJE ZA KOJE JE POTREBNA POTVRDA O OBUČENOSTI ILI ODOBRENJE

Članak 12.

(Služba prihvata i otpreme)

Radna mjesta za koja je potrebno provesti stručno osposobljavanje i potvrde o obučenosti na poslovima službe prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari su sljedeća:

- (1) Operativni centar aerodroma (OPC):
  - a) Koordinator prometa (*Traffic Coordinator*);
  - b) Dispečer prometa (*Traffic Dispatcher*);
  - c) Kontrolor opsluživanja (*Handling Supervisor*);

-
- d) Balanser zrakoplova (*Aircraft Balance*);
- (2) Stajanka za opsluživanje zrakoplova (*Ramp Handling*):
- a) Dispečer stajanke (*Ramp Dispatcher*);
- b) Parker signalista (*Marshaller*);
- c) Rukovoditelj opremom i agregatima (*GPU and Equipment Handler*);
- d) Rukovoditelj agregatima (*GPU Handler*);
- e) Rukovoditelj opremom za snabdijevanje zrakoplova cetering-om (*Aircraft Catering Equipment Handler*).
- (3) Prihvat i otprema putnika:
- Zemaljska stjuardesa/stjuart-prihvata i otpreme putnika (*STW-Passenger Handling*).

Članak 13.

(Služba protupožarne zaštite)

Radna mjesta za koje je potrebno provesti stručno osposobljavanje i potvrda o obučenosti službe protupožarne zaštite aerodroma i zrakoplova su sljedeća:

- a) Rukovoditelj protupožarne zaštite zrakoplova i aerodroma (*Airport and Aircraft Firefighting Coordinator*);
- b) Profesionalni vatrogasac (*Professional Fireman*);
- c) Pomoćni vatrogasac (*Fireman Assistant*).

Članak 14.

(Služba snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom)

Radna mjesta za koja je potrebno provesti stručno osposobljavanje i potvrde o obučenosti službi snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom su sljedeća:

- a) Vozač punioc zrakoplova gorivom (*Driver-Aircraft Fuel Supplier*);
- b) Manipulant gorivom-pomoćni radnik (*Handler-Worker Assistant*).

Članak 15.

(Instruktorska zvanja)

Radna mjesta za koje su potrebne potvrde instruktora za poslove praktične stručne obuke, instruktorska zvanja:

- a) Instruktor za prihvat i otpremu (*Ground Handling Instructor*);
- b) Instruktor protupožarne zaštite zrakoplova i aerodroma (*Airport and Aircraft Firefighting Instructor*);
- c) Instruktor za snabdijevanje zrakoplova gorivom i mazivom (*Instructor-Aircraft Refuelling*);

Članak 16.

(Odobrenja za obavljanje poslova)

Radna mjesta za koje su potrebna odobrenja za obavljanje sljedećih poslova:

- a) Rukovoditelj sredstvima za vuču zrakoplova (*Aircraft Towing Equipmant Handler*);
- b) Pomoćno osoblje - kretanje po manevarskim površinama (*Assistant Personnal-Movemant on Movement Areas*).

Članak 17.

(Ostalo osoblje)

Potvrde o obučenosti i odobrenja mogu se privremeno ili stalno izdavati i drugom osoblju ovisno od ocjene, koliko određeni poslovi stalno ili povremeno mogu imati utjecaja na sigurnost zračne plovidbe, odnosno zahtijevati stručno obučavanje i izdavanje potvrde ili odobrenja.

DIO ČETVRTI - POSLOVI PRIHVATA I OTPREME ZRAKOPLOVA, PUTNIKA I STVARI

Članak 18.

(Vrsta i sadržaj poslova prihvata i otpreme)

- (1) *Poslovi organiziranja i koordinacije prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari obuhvataju:*
  - a) organiziranje i koordinaciju rada na prijemu i otpremi zrakoplova, putnika i stvari;
  - b) usuglašavanje planova prihvata i otpreme zrakoplova na aerodromu;
  - c) kontroliranje izvršavanja poslova prijema i otpreme.
- (2) *Poslovi usuglašavanja planova prijema i otpreme zrakoplova, putnika i stvari obuhvataju:*
  - a) koordinaciju rada na prijemu i otpremi zrakoplova;
  - b) usuglašavanje i kontroliranje operativnih planova prometa na stajanki.
- (3) *Poslovi kontrole opsluživanja zrakoplova, putnika i stvari obuhvataju* stalnu kontrolu nad poslovima opsluživanja zrakoplova, putnika i stvari.
- (4) *Poslovi opterećenja i centraže zrakoplova obuhvataju* sistem sastavljanja liste opterećenja i određivanje centraže zrakoplova.
- (5) *Poslovi organizacije opsluživanja zrakoplova obuhvataju:*
  - a) organiziranje i koordinaciju rada osoblja i opreme tijekom opsluživanja zrakoplova;
  - b) kontrola prijama robe, pošte i prtljaga;
  - c) izradu planova opsluživanja;
  - d) kontrolu pravilnog korištenja opreme.
- (6) *Poslovi pokretanja (polaska) i parkiranja zrakoplova obuhvataju* vođenje i parkiranje zrakoplova i davanje znakova o spremnosti za pokretanje motora.
- (7) *Poslovi rukovanja sredstvima prijema i otpreme obuhvataju* rukovanje sredstvima za prijem i otpremu zrakoplova, putnika i stvari te vođenje samohodnih sredstava za prijem i otpremu putnika i stvari.
- (8) *Poslovi prijema i otpreme putnika i prtljaga obuhvataju* prijem i registraciju putnika i putničke prtljage, ukrcavanje i iskrcavanje putnika.

---

(9) *Poslovi snabdijevanja zrakoplova hranom i pićem obuhvataju* pripremu i dostavljanje hrane i pića na zrakoplov (catering).

(10) *Poslovi instruktora prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari* podrazumijevaju obuku uposlenika koji se osposobljavaju za obavljanje stručnih poslova prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari.

DIO PETI - OPĆI UVJETI ZA OBAVLJANJE STRUČNIH POSLOVA PRIHVATA I OTPREME

Članak 19.

(Kordinator prometa)

Poslove organiziranja i koordinacije prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari, obavlja *koordinatork prometa*, koji ima:

- a) najmanje višu stručnu spremu zrakoplovnog smjera;
- b) najmanje godinu dana samostalnog rada na poslovima kontrolora opsluživanja zrakoplova, putnika i stvari;
- c) godinu dana pod nadzorom obavljanja poslova kordinatora prometa;
- d) položen ispit i potvrdu o obučenosti.

Članak 20.

(Dispečer prometa)

Poslove usuglašavanja planova prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari obavlja *dispečer prometa* koji ima:

- a) najmanje srednju stručnu spremu tehničkog smjera;
- b) godinu dana samostalnog rada na poslovima kontrolora opsluživanja zrakoplova, putnika i stvari;
- c) godinu dana pod nadzorom obavljanja poslova dispečera prometa;
- d) položen ispit i potvrdu o obučenosti.

Članak 21.

(Kontrolor opsluživanja)

Poslove kontrole opsluživanja zrakoplova, putnika i stvari obavlja kontrolor opsluživanja koji ima:

- a) najmanje srednju stručnu spremu tehničkog smjera;
- b) najmanje godinu dana samostalnog rada na poslovima balansera zrakoplova;
- c) najmanje godinu dana obavljanja poslova kontrolora opsluživanja zrakoplova, pod nadzorom;
- d) položen ispit i potvrdu o obučenosti.

Članak 22.

(Balanser zrakoplova)

Poslove opterećenja i centraže zrakoplova, obavlja *balanser zrakoplova*, koji ima:

- a) najmanje srednju stručnu spremu tehničkog smjera;

-
- b) najmanje godinu dana pod nadzorom obavlja poslove balansera;
  - c) položen ispit i potvrdu o obučenosti.

Članak 23.

(Dispečer stajanke)

Poslove organizacije opsluživanja zrakoplova, obavlja *dispečer stajanke* koji ima:

- a) najmanje srednju stručnu spremu tehničkog smjera;
- b) potvrde o obučenosti za parker-signalistu i rukovatelja aerodromskom opremom i agregatima;
- c) završenu obuku na poslovima dispečera stajanke;
- d) najmanje šest mjeseci, pod nadzorom, obavljanja poslova dispečera stajanke;
- e) položen ispit i potvrdu o obučenosti.

Članak 24.

(Parker - signalista)

Poslove polaska (startovanja) i parkiranja zrakoplova, obavlja *parker-signalista*, koji ima:

- a) najmanje srednju stručnu spremu;
- b) završenu obuku u uvjetima rada parkera-signaliste;
- c) najmanje šest mjeseci rada pod nadzorom;
- d) položen ispit i potvrdu o obučenosti.

Članak 25.

(Rukovatelj aerodromskom opremom i agregatima)

Poslove rukovanja sredstvima prihvata i otpreme, obavlja *rukovatelj aerodromskom opremom i agregatima*, koji ima:

- a) najmanje srednju stručnu spremu;
- b) položen vozački ispit "C" kategorije;
- c) završenu obuku za rad na poslovima rukovanja sredstvima prihvata i otpreme;
- d) položen ispit i potvrdu o obučenosti.

Članak 26.

(Rukovatelj agregatima)

Poslove rukovanja agregatima, obavlja *rukovatelj agregatima*, koji ima:

- a) najmanje srednju stručnu spremu;
- b) položen vozački ispit "B" kategorije;
- c) završenu obuku za rad na poslovima rukovatelja agregatima;

-
- d) položen ispit i potvrdu o obučenosti.

Članak 27.

(Zemaljska stjuardesa/stjuart)

Poslove prihvata i otpreme putnika, obavlja *zemaljska stjuardesa/stjuart - prihvata i otpreme putnika*, koji ima:

- a) najmanje srednju stručnu spremu općeg smjera;
- b) završenu obuku za rad na poslovima zemaljske stjuardese/stjuarta;
- c) položen ispit i potvrdu o obučenosti.

Članak 28.

(Osoblje za Catering)

Poslove rukovanja opremom za snabdijevanje zrakoplova hranom i pićem, obavlja *rukovatelj opremom za snabdijevanje zrakoplova catering-om* koji ima:

- a) najmanje srednju stručnu spremu;
- b) završenu obuku za rad na poslovima rukovatelja opremom za snabdijevanje zrakoplova hranom i pićem;
- c) položen ispit i potvrdu o obučenosti.

Članak 29.

(Instruktor prihvata i otpreme)

Poslove *instruktora prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari* obavlja osoba koja ima:

- a) najmanje višu stručnu spremu zrakoplovnog ili tehničkog smjera;
- b) važeću potvrdu o obučenosti;
- c) najmanje tri godine iskustva na poslovima instruktora prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari;
- d) položen poseban ispit za instruktora;
- e) potvrdu o obučenosti za poslova instruktora.

DIO ŠESTI - STJECANJE I OBNAVLJANJE POTVRDE O OBUČENOSTI ZA OBAVLJANJE POSLOVA PRIHVATA I OTPREME

Članak 30.

(Koordinator prometa, dispečer prometa, kontrolor opsluživanja, balanser i dispečer stajanke)

- (1) Za stjecanje potvrde o obučenosti za obavljanje poslova: *koordinatora prometa, dispečera prometa, kontrolora opsluživanja zrakoplova, putnika i stvari, balansera zrakoplova i dispečera stajanke*, provodi se teorijsko i praktično osposobljavanje na radnom mjestu i polaže ispit koji se sastoji iz teorijskog, praktičnog dijela i posebnog dijela koji se odnosi na određeni tip zrakoplova, odnosno na određeni tip aerodromske opreme.

---

(2) Stručno osposobljavanje i provjeravanje općeg teorijskog dijela za stjecanje potvrde o obučenosti za obavljanje poslova, obuhvata predmete:

- a) Temeljno poznavanje zrakoplovne navigacije i meteorologije;
- b) Zrakoplov i njegova konstrukcija;
- c) Zračne luke i aerodromski promet;
- d) Zrakoplovni propisi;
- e) Težina i centraža zrakoplova;
- f) Temeljno poznavanje pravila i sustava kontrole letenja;
- g) Priprema i operativna kontrola zračnog prometa;
- h) Poznavanje stručne terminologije na engleskom jeziku.

(3) Kontrolor opsluživanja zrakoplova, putnika i stvari i balanser zrakoplova polažu i poseban dio ispita za određeni tip zrakoplova.

(4) Osoba koja ima odgovarajuću stručnu spremu zrakoplovnog smjera, položene predmete po programu stručnog osposobljavanja, a koji su po sadržaju isti, ne polaže predmete iz stavka 1. ovog članka.

(5) Za obnavljanje valjanosti potvrde, polažu se ispiti iz točke e) i g), stavka 2. ovoga članka, na isti način kao i za stjecanje potvrde o obučenosti, s tim da dispečer stajanke polaže predmet iz točke g) stavak 1. ovoga članka.

(6) Razina znanja za pojedine potvrde iz pojedinih predmeta određuje se programom za stručno osposobljavanje.

Članak 31.

(Parker-signalista, rukovatelj aerodromskom opremom i agregatima, rukovatelj agregatima i rukovatelj opremom za snabdijevanje zrakoplova hranom i pićem)

(1) Stručno osposobljavanje i polaganje općeg teorijskog dijela za stjecanje potvrde o obučenosti za obavljanje poslova obuhvata predmete:

- a) Temeljno poznavanje zračnog prometa i zrakoplovstva;
- b) Temeljno poznavanje zrakoplovnih propisa koji se odnose na aerodrome-zračne luke;
- c) Zrakoplov i njegova konstrukcija;
- d) Aerodromi -zračne luke i aerodromski promet;
- e) Organizacija prometa na zračnoj luci.

(2) Pored predmeta iz stavka 1. ovog članka, polažu se predmeti:

- a) parker-signalista, predmet Zemaljska signalizacija zrakoplova;
- b) rukovatelj aerodromskom opremom, predmet Aerodromska oprema i zemaljski agregati;
- c) rukovatelj agregatima, predmet Zemaljski agregati;
- d) rukovatelj opremom za snabdijevanje zrakoplova hranom i pićem, predmet Aerodromska oprema.

---

(3) Za obnavljanje valjanosti potvrde o obučenosti nakon njenog istjeka, teorijski i praktično, na način kao i kod stjecanja potvrde o obučenosti, polažu:

- a) parker-signalista, predmet Zemaljska signalizacija;
- b) rukovatelj aerodromskom opremom i agregatima, predmet Aerodromska oprema i zemaljski agregati;
- c) rukovatelj agregatima, predmet Zemaljski agregat;
- d) rukovatelj opremom za snabdijevanje zrakoplova Catering-om, predmet Zemaljska oprema.

Članak 32.

(Zemaljska stjuardesa/stjuart, prihvata i otpreme putnika)

(1) Stručno osposobljavanje i polaganje općeg teorijskog dijela za stjecanje potvrde o obučenosti za obavljanje poslova prihvata i otpreme putnika obuhvata predmete:

- d) Zrakoplov i njegova konstrukcija;
- a) Zračne luke i aerodromski promet;
- b) Zrakoplovni propisi;
- c) Priprema i operativna kontrola i tehnologija rada;
- e) Poznavanje stručne terminologije na engleskom jeziku.

(2) Za obnavljanje valjanosti potvrde nakon njenog istjeka zemaljska stjuardesa/stjuart polaže predmet Priprema i operativna kontrola prometa na način kao i za stjecanje potvrde.

Članak 33.

(Instruktor prihvata i otpreme)

(1) Stručno osposobljavanje i polaganje posebnog teorijskog dijela za stjecanje potvrde za obavljanje poslova instruktora prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari obuhvata predmete:

- a) Organizacija i kontrola prometa;
- b) Zrakoplovni propisi;
- c) Metodika nastave i obuke.

(2) Praktična obuka i provjera stručne osposobljenosti instruktora podrazumijeva pokazno obučavanje - praktičan rad u odnosu na obavljanje pojedinačnih poslova prihvata zrakoplova putnika i stvari.

Članak 34.

(Izdavanje i produženje potvrde o obučenosti)

(1) Kandidatu koji je položio ispit za obavljanje poslova ovlaštenu operator aerodroma izdaje potvrdu o obučenosti za obavljanje poslova s rokom valjanosti od tri godine.

(2) Kandidatu koji je položio poseban ispit za obavljanje poslova instruktora, ovlaštenu operator aerodroma izdaje potvrdu o obučenosti za obavljanje poslova instruktora stručne obuke prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari.

---

(3) Prije svakog produženja valjanosti potvrde o obučenosti ili poslije prekida u radu dužeg od godinu dana, obavlja se provjeravanje stručne sposobnosti osoblja po predviđenom planu i programu.

DIO SEDMI - POSLOVI PROTUPOŽARNE ZAŠTITE ZRAKOPLOVA I AERODROMA

Članak 35.

(Vrsta i sadržaj poslova)

(1) *Poslovi organiziranja i koordinacije protupožarne zaštite zrakoplova i aerodroma obuhvataju:*

- a) organiziranje i rukovođenje vatrogasnim postrojbama,
- b) izradu, usuglašavanje i koordinaciju planova o protupožarnoj zaštiti,
- c) izradu planova obuke i vježbi vatrogasnih postrojbi,
- d) izradu planova o postupanju u slučaju nesreće i planova sustava veze,
- e) obilježavanje kodiranih zemljovida područja aerodroma i izradu uputstava za njihovo korištenje,
- f) kontrolu ispravnosti tehničke opreme i sredstava za gašenje požara,
- g) spašavanje putnika, članova posade zrakoplova, zrakoplova i drugih materijalnih dobara,
- h) gašenje požara na zrakoplovu i aerodromu.

(2) *Poslovi protupožarne zaštite zrakoplova i aerodroma obuhvataju:*

- a) spašavanje putnika, članova posade zrakoplova, zrakoplova i drugih materijalnih dobara,
- b) gašenje požara uz uporabu vatrogasne tehnike, uređaja, sprava, opreme i sredstava za gašenje,
- c) pod ovim poslovima podrazumijeva se održavanje i periodično ispitivanje vatrogasne tehnike, uređaja, sprava, opreme i sredstava za gašenje.

(3) *Pomoćni poslovi protupožarne zaštite zrakoplova i aerodroma obuhvataju:*

- a) spašavanje putnika i članova posade zrakoplova,
- b) gašenje požara;
- c) druge pomoćne poslove koji se obavljaju pod nadzorom zapovjednika vatrogasne postrojbe.

(4) *Poslovi instruktora protupožarne zaštite zrakoplova i aerodroma obuhvataju:* obuku uposlenika koji se osposobljavaju za obavljanje poslova organiziranja i usuglašavanja protupožarne zaštite zrakoplova i aerodroma te poslova protupožarne zaštite zrakoplova i aerodroma.

Članak 36.

(Opći uvjeti za obavljanje stručnih poslova protupožarne zaštite)

(1) Poslove organiziranja i usuglašavanja protupožarne zaštite zrakoplova i aerodroma, može obavljati *rukovoditelj protupožarne zaštite* koji ima:

- a) najmanje višu stručnu spremu tehničkog smjera;
- b) položeni odgovarajući ispit;
- c) potvrdu o obučenosti;

---

d) najmanje godinu dana rada pod nadzorom u poslovima organiziranja i usuglašavanja protupožarne zaštite zrakoplova, putnika i stvari.

(2) Poslove protupožarne zaštite zrakoplova i aerodroma, *profesionalnog vatrogasca*, može obavljati osoba koja ima:

- a) stručnu spremu kvalificiranog vatrogasca uz ispunjavanje ostalih zakonskih odredbi;
- b) posebno je obučena za obavljanje tih poslova;
- c) položen ispit i potvrdu o obučenosti.

(3) Pomoćne poslove protupožarne zaštite zrakoplova i aerodroma, *pomoćnog vatrogasca* može obavljati osoba koja ima:

- a) najmanje stručnu spremu kvalificiranog uposlenika;
- b) posebno obučena za obavljanje tih poslova;
- c) položen ispit i potvrdu o obučenosti.

(4) Poslove *instruktora protupožarne zaštite zrakoplova i aerodroma* može obavljati osoba koja ima:

- a) najmanje višu stručnu spremu tehničkog smjera;
- b) važeću potvrdu o obučenosti;
- c) najmanje tri godine iskustva na poslovima organiziranja i koordinacije protupožarne zaštite zrakoplova i aerodroma;
- d) položen poseban ispit za instruktora;
- e) izdatu potvrdu za obavljanje poslova instruktora.

Članak 37.

(Stjecanje i obnavljanje potvrde o obučenosti)

Za stjecanje potvrde o obučenosti za obavljanje poslova protupožarne zaštite zrakoplova i aerodroma, rukovoditelja protupožarne zaštite, profesionalnog i pomoćnog vatrogasca, provodi se teorijsko i praktično osposobljavanje na radnom mjestu i polaže ispit koji se sastoji iz teorijskog i praktičnog dijela.

Članak 38.

(Rukovoditelj protupožarne zaštite)

(1) Stručno osposobljavanje i provjeravanje teorijskog dijela za stjecanje potvrde o obučenosti za obavljanje poslova rukovoditelja protupožarne zaštite obuhvata slijedeće predmete:

- a) Zrakoplov i njegova konstrukcija;
- b) Zračna luka i aerodromski promet;
- c) Vatrogasna tehnika i operativa;
- d) Postupci u slučaju opasnosti;
- e) Zrakoplovni propisi i normativno reguliranje zaštite od požara;

-
- f) Preventivna protupožarna zaštita;
  - g) Temeljno poznavanje prve medicinske pomoći;
  - h) Temeljno poznavanje zrakoplovne meteorologije;
  - i) Poznavanje područja aerodroma i kodiranih zemljovida.

(2) Praktični dio ispita obuhvata provjeru stručnog znanja i osposobljenosti iz spašavanje putnika i članova posade, zrakoplova i drugih materijalnih dobara, gašenje požara na zrakoplovu i drugim materijalnim dobrima i provjera postupaka u slučaju opasnosti.

(3) Za obnavljanje valjanosti potvrde nakon njenog istjeka polažu se predmeti iz točke c), d) i e) stavka 1. ovog članka i praktični dio Vatrogasna taktika, na način kao i za stjecanje potvrde.

Članak 39.

(Profesionalni vatrogasac)

(1) Stručno osposobljavanje i provjeravanje teorijskog dijela za stjecanje potvrde o obučenosti za obavljanje poslova profesionalnog vatrogasca obuhvata predmete:

- a) Zrakoplov i njegova konstrukcija;
- b) Poznavanje područja zračne luke i kodirani zemljovidi;
- c) Postupci u slučaju opasnosti;
- d) Zrakoplovni propisi i normativno regulisanje zaštite od požara;
- e) Preventivna protupožarna zaštita;
- f) Vatrogasna tehnika i operativa;
- g) Zračna luka i arodromski promet;
- h) Temeljno poznavanje prve medicinske pomoći;
- i) Temeljno poznavanje zrakoplovne meteorologije.

(2) Praktični dio ispita obuhvata, provjeru stručnog znanja i osposobljenosti i Vatrogasne taktike za evakuaciju i stvaranje uvjeta za spašavanje i gašenje požara, kao i provjera postupaka u slučaju opasnosti.

(3) Za obnavljanje valjanosti potvrde nakon istjeka polažu se predmeti iz točke c) i e) stavka 1, ovoga članka i praktični dio, Vatrogasna taktika, na način kao za stjecanje potvrde o obučenosti.

Članak 40.

(Pomoćni vatrogasac)

(1) Stručno osposobljavanje i provjeravanje teorijskog dijela za stjecanje potvrde o obučenosti za obavljanje poslova pomoćnog vatrogasca obuhvata sljedeće predmete:

- a) Zrakoplov i njegova konstrukcija;
- b) Postupci u slučaju opasnosti;
- c) Preventivna protupožarna zaštita;

---

d) Gašenje požara;

e) Temeljno poznavanja prve medicinske pomoći.

(2) Za obnavljanje valjanosti potvrde nakon njenog isteka polažu se predmeti iz točke b) ,c) i d) stavka 1. ovoga članka, na način kao za stjecanje potvrde o obučenosti.

Članak 41.

(Instruktor protupožarne zaštite)

(1) Osposobljavanje i provjeravanje posebnog teorijskog dijela za stjecanje potvrde o obučenosti za obavljanje poslova instruktora protupožarne zaštite obuhvata sljedeće predmete:

a) Zrakoplov i njegova konstrukcija;

b) Zračna luka i aerodromski promet;

c) Vatrogasna tehnika i operativa;

d) Postupci u slučaju opasnosti;

e) Zrakoplovni propisi i normativno regulisanje zaštite od požara;

f) Metodika nastave i obuke.

(2) Praktična obuka i provjera stručne osposobljenosti instruktora provodi se i kroz pokazno obučavanje-praktičan rad u odnosu na obavljanje pojedinačnih poslova protupožarne zaštite aerodroma i zrakoplova.

Članak 42.

(Izdavanje i produženje valjanosti potvrde o obučenosti)

(1) Kandidatu koji je položio ispit za obavljanje poslova, operator aerodroma izdaje potvrdu o obučenosti, sa rokom valjanosti od tri godine.

(2) Kandidatu koji je položio poseban ispit za obavljanje poslova instruktora, operator aerodroma izdaje potvrdu o obučenosti za obavljanje poslova instruktora protupožarne zaštite zrakoplova i aerodroma.

(3) Prije svakog produženja valjanosti potvrde o obučenosti ili poslije prekida u radu dužeg od jedne godine obavlja se provjeravanje stručne osposobnosti osoblja po predviđenom planu i programu.

DIO OSMI - POSLOVI SNABDIJEVANJA ZRAKOPLOVA GORIVOM I MAZIVOM

Članak 43.

(Vrsta i sadržaj poslova)

(1) *Poslovi snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom obuhvataju:* rukovanje opremom za punjenje zrakoplova gorivom i mazivom, punjenje zrakoplova gorivom i mazivom, voženje cisterne za gorivo i mazivo te kontrolu vrste i kakvoće goriva i maziva.

(2) *Poslovi manipulacije gorivom i mazivom obuhvataju:* prijam goriva i maziva iz rafinerije, kontrolu vrste i kakvoće goriva i maziva te uskladištenje goriva i maziva.

(3) *Poslovi instruktora snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom obuhvataju:* obuku uposlenika koji se osposobljavaju za obavljanje stručnih poslova snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom.

Članak 44.

(Opći uvjeti za obavljanje poslova snabdijevanja gorivom i mazivom)

- (1) Poslove snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom može obavljati *vozač-punitelj*, koji ima:
  - a) najmanje srednju stručnu spremu tehničkog smjera;
  - b) vozački ispit "C" kategorije;
  - c) završenu obuku za obavljanje poslova snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom;
  - d) položen ispit i potvrdu o obučenosti.
- (2) Poslove manipuliranja gorivom i mazivom, može obavljati *manipulant* koji ima:
  - a) najmanje stručnu spremu kvalificiranog uposlenika;
  - b) završenu obuku za obavljanje poslova manipulant;
  - c) položen ispit i potvrdu o obučenosti.
- (3) Poslove *instruktora snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom* može obavljati osoba koja ima:
  - a) najmanje srednju stručnu spremu;
  - b) važeću potvrdu o obučenosti vozača-punitelja;
  - c) najmanje tri godine iskustva u radu na tim poslovima;
  - d) položen poseban ispit za instruktora i izdatu potvrdu o obučenosti za obavljanje poslova instruktora.

Članak 45.

(Stjecanje i obnavljanje potvrde o obučenosti)

Za stjecanje potvrde o obučenosti za obavljanje poslova snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom, vozača-punitelja i manipulant, provodi se teorijsko i praktično osposobljavanje na radnom mjestu i polaže ispit koji se sastoji iz teorijskog i praktičnog dijela.

Članak 46.

(Vozač-punitelj i manipulant)

- (1) Stručno osposobljavanje i polaganje općeg teorijskog dijela ispita za stjecanje potvrde o obučenosti za vozača-punitelja i manipulant obuhvata slijedeće predmete:
  - a) Temeljno poznavanje vrste i kakvoće goriva;
  - b) Preventivna protupožarna zaštita;
  - c) Zračne luke i organiziranje prometa;
  - d) Zrakoplov i njegova konstrukcija i instalacije za gorivo na zrakoplovu;
  - e) Postupci punjenja zrakoplova gorivom;
- (2) Vozač-punitelj, kao sastavni dio praktičnog dijela ispita polaže, praktično rukovanje sredstvom.

---

(3) Manipulant, kao sastavni dio praktičnog dijela ispita polaže propise o uskladištenju goriva i maziva.

(4) Za obnavljanje valjanosti potvrde nakon njenog istjeka:

a) vozač-punitelj, polaže predmete iz točke c) i e), stavak 1. ovoga članka,

b) manipulant, polaže predmet iz točke a), stavak 1. i točke b) stavak 2. ovoga članka kao i praktični dio provjere sposobnosti za rad, na način kao kod stjecanja potvrde.

Članak 47.

(Instruktor snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom)

(1) Teorijski dio osposobljavanja i provjere za stjecanje potvrde za obavljanje poslova, instruktora praktične obuke obuhvata predmete:

a) Zrakoplovni propisi;

b) Metodika nastave i obuke.

(2) Praktična obuka i provjera stručne osposobljenosti instruktora snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom provodi se kroz pokazno obučavanje-praktičan rad u odnosu na obavljanje pojedinačnih poslova snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom.

Članak 48.

(Izdavanje i produženje valjanosti potvrde)

(1) Kandidatu koji je položio ispit za obavljanje poslova iz članka 46. ovog Pravilnika operator aerodroma izdaje potvrdu o obučenosti, sa rokom valjanosti od tri godine.

(2) Kandidatu koji je položio poseban ispit za obavljanje poslova instruktora, operator aerodroma izdaje potvrdu za obavljanje poslova instruktora snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom.

(3) Prija svakog produžavanja valjanosti potvrde o obučenosti ili prekida u radu dužeg od šest mjeseci, obavlja se provjeravanje stručne sposobnosti osoba po predviđenom programu za stručno osposobljavanje.

DIO DEVETI - OSTALI POSLOVI OD ZNAČAJA ZA SIGURNOST ZRAČNE PLOVDBE

Članak 49.

(Vrsta i sadržaj poslova)

(1) U ostale poslove značajne za sigurnost zračne plovidbe a koji nisu direktno uključeni u poslove prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari spadaju:

a) rukovanje sredstvima za vuču i guranje zrakoplova;

b) poslovi rada i kretanja po stajanci i manevarskim površinama.

(2) *Poslovi rukovanja sredstvima za vuču i guranje zrakoplova obuhvataju:* vuču i guranje zrakoplova kod parkiranja zrakoplova na stajanku, izguravanje zrakoplova sa stajanke, vuču zrakoplova po manevarskim i ostalim površinama kada se zrakoplov ne kreće snagom sopstvenog motora.

(3) *Poslovi rada i kretanja po stajanci i manevarskim površinama obuhvataju:*

---

a) kretanje i upravljanje motornim vozilima po stajanci i manevarskim površinama radi osiguravanja sigurnosnih uvjeta, tehničkog održavanja objekata i instalacija, distribucije dokumentacije i druge poslove koji nisu u procesu prihvata i otpreme.

Članak 50.

(Radna mjesta za koja su potrebna odobrenja)

(1) Za radno mjesto rukovatelja sredstvima za vuču zrakoplova, odnosno za uposlenike koji posjeduju potvrdu o obučenosti za rukovatelja aerodromskom opremom i agregatima, potrebno je imati vozačku dozvolu "D" kategorije i najmanje jednu godinu iskustva u radu na poslovima iz ovoga članka.

(2) Radna mjesta: službe sigurnosti (osiguranje, kontra divrzijska zaštita - KDZ, Državna granična služba - DGS, cargo služba, građevinska služba, elektro služba, ornitološko osiguranje, služba Informatičkih telekomunikacijskih tehnologija - ITT, i ostale službe koje se prirodom svog posla trebaju kretati po manevarskim i drugim površinama potrebna su odobrenja za rad.

Članak 51.

(Stjecanje i obnavljanje odobrenja)

(1) Stručno osposobljavanje i polaganje ispita za stjecanje i produženje valjanosti odobrenja za rukovanje sredstvima za vuču obuhvata predmet, Sredstva za vuču zrakoplova.

(2) Stručno osposobljavanje i polaganje ispita za stjecanje odobrenja za kretanje po manevarskim površinama obuhvata sljedeće predmete:

a) Osnove zrakoplovnih propisa;

b) Zračna luka i osnove organizacije zračnog prometa u zračnoj luci.

(3) Za obnavljanje valjanosti odobrenja za kretanje po manevarskim površinama, nakon istjeeka valjanosti odobrenja polaže se predmet iz točke b) stavak 2) ovoga članka.

DIO DESETI - ISPITI ZA STJECANJE POTVRDA O OBUČENOSTI I ODOBRENJA

Članak 52.

(Sadržaj ispita)

(1) Ispit za stjecanje potvrde o obučenosti, odnosno za obavljanje određenog stručnog posla (poseban ispit), kao i ispit za produženje valjanosti potvrde sastoji se iz teorijskog i praktičnog dijela.

(2) Teorijski dio ispita sastoji se iz pismenog i usmenog dijela.

(3) Teorijski dio ispita obuhvata predmete predviđene programom stručnog osposobljavanja, zavisno od potvrde koja se stječe.

(4) Praktičnim dijelom ispita i posebnog ispita provjerava se primjenjivanje stečenog znanja na radnom mjestu na određenoj vrsti posla, tipu zrakoplova, opreme odnosno na radnom mjestu za koje se stječe potvrda.

Članak 53.

(Uvjeti za pristup ispitu)

Kandidat može pristupiti ispitu nakon:

-
- a) uspješno završenog temeljnog teorijskog osposobljavanja po predmetima iz programa za stručno osposobljavanje;
  - b) uspješno završenog praktičnog osposobljavanja na radnom mjestu;
  - c) pozitivnog mišljenja instruktora o stručnoj osposobljenosti za radno mjesto.

Članak 54.

(Rokovi za polaganje ispita)

- (1) Ispit se polaže u redovnim i izvanrednim ispitnim rokovima koji se utvrđuju godišnjim planom rada centra za obuku i moraju se organizirati najmanje dva puta godišnje.
- (2) Izvanredni ispitni rokovi određuju se ukoliko se prijavi više od pet kandidata, odnosno ukoliko se za to ukaže naročita potreba.

Članak 55.

(Prijava za ispit)

- (1) Prijavu za polaganje ispita za stjecanje potvrde o obučenosti i posebnog ispita za stjecanje potvrde za instruktora, u pismenoj formi, kandidat podnosi centru za obuku najkasnije 30 dana prije redovnog ispitnog roka.
- (2) Uz pismenu prijavu za polaganje ispita i posebnog ispita kandidat treba podnijeti dokaze o ispunjavanju propisanih uvjeta i to o:
  - a) školskoj spremi;
  - b) stručnoj obučenosti;
  - c) vremenu provedenom na odgovarajućim poslovima.
- (3) Pismenu prijavu kandidat podnosi i kad polaže popravni ispit.

Članak 56.

(Utvrđivanje ispunjenosti uvjeta)

- (1) Centar za obuku po prijemu prijave za polaganje ispita utvrđuje da li kandidat ispunjava propisane uvjete za polaganje ispita, te, ukoliko kandidat ispunjava uvjete centar organizira ispit u roku ne dužem od 30 niti kraćem od 15 dana od dana prijama zahtjeva za polaganje ispita, osim ukoliko kandidat izričito zatraži da ispit polaže prije ovoga roka.
- (2) Ako centar za obuku utvrdi da kandidat ne ispunjava uvjete za polaganje ispita o tome će donijeti odgovarajuće rješenje i obavijestiti kandidata.

Članak 57.

(Povjerenstvo za provođenje ispita)

- (1) Ispit se polaže pred povjerenstvom koju određuje operator aerodroma, nositelj odobrenja za rad centra.
- (2) Broj članova povjerenstva utvrđuje se sukladno s brojem predmeta, odnosno, obujma praktičnog dijela ispita, pri čemu jedan ispitivač (član povjerenstva), može biti ispitivač najviše za tri predmeta.
- (3) Za člana povjerenstva, za teorijski dio ispita može biti imenovana osoba koja ima najmanje, isti stupanj stručne spreme kao i kandidat za polaganje ispita,

-
- (4) Član povjerenstva za praktični dio ispita, ispitivač, mora imati i odgovarajuću važeću potvrdu o obučenosti za koju kandidat polaže ispit.
  - (5) Rješenjem o imenovanju povjerenstva određuje se i predsjednik povjerenstva i još najmanje dva člana.
  - (6) BHDCA, može odrediti svog predstavnika koji će nazočiti ispitu.

(Članak 58.

(Priprema ispita)

- (1) Tehničku i administrativnu pripremu ispita organizira Centar za obuku.
- (2) Ispitno povjerenstvo utvrđuje pitanja ili testove za pismeni dio provjere, u ovisnosti od obujma i značaja predmeta koji se polaže.
- (3) Predsjednik povjerenstva u svim fazama ispita brine o zakonitosti i pravilnosti provođenja ispita, ispitnog materijala i o identifikaciji prijavljenih kandidata.

Članak 59.

(Provođenje ispita)

- (1) Kandidat polaže pismeni a zatim usmeni dio teorijskog djela ispita.
- (2) Pismeni dio ispita je uspješno urađen ukoliko se ocijeni da sadrži najmanje 80% točnih odgovora.
- (3) Kandidat koji na teorijskom dijelu ispita, odnosno teorijskom dijelu posebnog ispita ne položi jedan ili dva predmeta, može polagati popravni ispit iz tih predmeta u roku koji odredi povjerenstvo, a koji ne može biti kraći od 30 dana priopćavanja rezultata ispita.
- (4) Ako kandidat ne položi popravni ispit, smatrat će se da nije položio ispit i mora ga ponovo polagati.
- (5) Ukoliko kandidat ne položi ispit i na ponovljenom cjelokupnom ispitu tri ili više predmeta, gubi pravo polaganja ispita, odnosno, ako ne položi jedan ili dva predmeta ponovo se upućuje na popravni ispit.
- (6) Ako na ponovnom popravnom ispitu ne položi predmete gubi pravo daljnjeg polaganja.
- (7) Nakon položenog teorijskog dijela ispita ili posebnog ispita kandidat polaže praktičan dio ispita, te ukoliko ga ne položi smatra se da nije položio ispit i upućuje se na ponovno polaganje.
- (8) Kandidat može ispit polagati najviše dva puta, u periodu koji ne može biti kraći od dva niti duži od četiri mjeseca, računajući od dana kada je kandidat prvi put polagao ispit.

(Članak 60.

(Provjeravanje i ocjanjivanje)

- (1) Član povjerenstva ispituje i po završenom ispitu ocjenjuje uspjeh kandidata iz domena za koju je imenovan rješenjem, te po završenoj ocjeni unosi rezultat uz potpis u ispitnu listu kandidata.
- (2) Ispitna povjerenstvo ocjenjuje ukupan uspjeh kandidata na ispitu ocjenom, "POLOŽIO" ili " NIJE POLOŽIO"

---

(3) Kandidat koji polaže ispit na kraju temeljnog osposobljavanja, treba imati najmanje osamdeset postotni uspjeh (80%) za svaki pojedinačan predmet.

(4) Ispiti za stjecanje potvrde o obučenosti za obavljanje poslova, instruktora praktičnih djelova obuke, smatraju se položenim ukoliko kandidat postigne uspjeh koji se utvrđuje priručnikom za obuku.

(5) Na kraju ispita ispitne liste potpisuju predsjednik i članovi povjerenstva i iste dostavljaju Centru za obuku.

Članak 61.

(Odustajanje od ispita ili provjere)

(1) Kandidat koji iz opravdanih razloga nije u mogućnosti pristupiti ispitu ili provjeri obvezan je u pismenoj formi obavijestiti rukovoditelja centra za obuku.

(2) Ako predsjednik povjerenstva, nakon konsultiranja s članovima povjerenstva, odobri odlaganje ispita, smatra se da ispit ili provjera nisu niti otpočeli.

(3) Odlaganje se može odobriti samo ukoliko za to postoje opravdani razlozi, te sukladno s tim kandidatu treba odrediti novi rok za polaganje ispita.

(4) Ako predsjednik povjerenstva ne odobri odlaganje, smatra se da ispit ili provjera nisu položeni.

(5) Za ponavljanje ispita kandidat mora podnijeti novi zahtjev za polaganje ispita.

Članak 62.

(Narušavanje discipline i pokušaji prijave na ispitima)

Ukoliko kandidat tijekom trajanja ispita ili provjere, svojim ponašanjem narušava disciplinu, ometa druge kandidate ili sam tijekom ispita ili provjere, odnosno služi se nedozvoljenim sredstvima, može biti udaljen sa ispita ili provjere, i smatra se da kandidat ispit ili provjeru nije položio.

Članak 63.

(Izvanredne provjere stručne sposobnosti)

(1) Odredbe članka 52. do 61. ovoga Pravilnika primjenjuju se i na provođenje ispita prilikom izvanredne provjere stručne sposobnosti.

Članak 64.

(Ispitna dokumentacija)

(1) Kandidatu se nakon završetka ispita ili provjere, na njegov zahtjev, mora dati na uvid njegov pismeni rad.

(2) Cjelokupna ispitna dokumentacija na kraju ispita dostavlja se Centru za obuku i čuva u dosjeu svakog kandidata najmanje pet godina.

DIO JEDANAESTI - IZDAVANJE, PRODUŽENJE, OPOZIV I PONIŠTENJE POTVRDE O OBUČENOSTI I ODOBRENJA

Članak 65.

(Izdavanje uvjerenja o položenom ispitu)

---

(1) Kandidatu koji položi ispit za stjecanje ili produženje potvrde o obučenosti, odobrenja, odnosno poseban ispit za instruktora praktične obuke, centar za obuku izdaje uvjerenje o položenom ispitu, koje sadrži:

- a) naziv centra za obuku;
- b) zakonski temelj za izdavanje;
- c) naziv uvjerenja;
- d) ime i prezime kandidata;
- e) naziv djelatnosti za koju je položio ispit;
- f) nadnevak polaganja ispita;
- g) broj uvjerenja i nadnevak izdavanja;
- h) potpis rukovoditelja centra za obuku.

(2) Nakon položenog ispita kandidat stječe uvjete za izdavanje potvrde o obučenosti ili odobrenja.

(3) Smatra se da kandidat ima potvrdu ili odobrenje od dana kada je položio ispit, ukoliko posjeduje važeće uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti.

Članak 66.

(Zahtjev za izdavanje potvrde o obučenosti i odobrenja)

(1) Zahtjev za izdavanje potvrde i odobrenja podnosi se operatoru aerodroma - upravi aerodroma u pismenom obliku u roku od 30 dana od dana položenog ispita.

(2) Potvrdu o obučenosti ili odobrenje, podnositelju zahtjeva operator aerodroma će izdati samo ukoliko podnositelj ispunjava uvjete propisane ovim Pravilnikom i zdravstvene uvjete utvrđene posebnim aktom.

(3) Zahtjev za izdavanje potvrde ili odobrenja sadrži osobne podatke podnositelja zahtjeva (ime i prezime, nadnevak i mjesto rođenja i adresu) uz naznaku vrste potvrde koja se traži.

(4) Uz zahtjev se prilaže:

- a) uvjerenje o položenom ispitu;
- b) uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti.

Članak 67.

(Izdavanje potvrde o obučenosti i odobrenja)

(1) Operator aerodroma, temeljem izdatih uvjerenja o položenim ispitima iz članka 65. ovoga Pravilnika i ispunjenja drugi propisanih uvjeta, svakom kandidatu izdaje i produžava potvrde o obučenosti, odobrenja i potvrde za obavljanje poslova inspektor za praktičnu obuku.

(2) Potvrda treba da sadrži:

- a) naziv aerodroma;
- b) zakonski temelj za izdavanje;
- c) ime i prezime kandidata;

-
- d) naziv djelatnosti za koju je osposobljen;
  - e) nadnevak izdavanja i period valjanosti;
  - f) broj potvrde;
  - g) potpis direktora aerodroma i pečat.

Članak 68.

(Izdavanje potvrde o obučenosti instruktora)

- (1) Na zahtjev kandidata koji je položio poseban ispit za obavljanje poslova instruktora za stručno osposobljavanje na radnom mjestu, operator aerodroma će izdati potvrdu da može samostalno obavljati posebne stručne poslove za koje je položio poseban ispit.
- (2) Uz zahtjev se prilaže:
  - a) uvjerenje o položenom posebnom ispitu;
  - b) i uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti.

Članak 69.

(Produženje i obnavljanje valjanosti potvrde i odobrenja)

- (1) Zahtjev za produženje roka valjanosti potvrde ili odobrenja mora se podnijeti upravi aerodroma najkasnije 30 dana prije istjeka valjanosti potvrde ili odobrenja.
- (2) Uz zahtjev za produženje roka valjanosti potvrde prilaže se:
  - a) dokaz da je (instruktor) odgovarajuće poslove obavljao najmanje 18 mjeseci;
  - b) potvrdu o zdravstvenoj sposobnosti;
  - c) dokaz da je ovlaštena osoba obavila provjeru njegove stručne sposobnosti.
- (3) Uz zahtjev za obnavljanje valjanosti potvrde ili odobrenja prilaže se:
  - a) dokaz da je najmanje 6 mjeseci (instruktor) neprekidno obavljao odgovarajuće poslove pod nadzorom;
  - b) potvrdu o zdravstvenoj sposobnosti;
  - c) dokaz da je ovlaštena osoba obavila provjeru njegove stručne sposobnosti.

Članak 70.

(Produženje valjanosti potvrde instruktora)

- (1) Potvrda o obučenosti instruktora za osposobljavanja na radnom mjestu može se produžiti na rok od tri godine ukoliko je:
  - a) uspješno obavljao poslove instruktora u posljednje tri godine;
  - b) uspješno obavljao poslove predavača i učestvovao u radu ispitnih povjerenstava;
  - c) ima propisanu zdravstvenu sposobnost;
  - d) na listi stručnjaka za obavljanje poslova instruktora.

Članak 71.

(Obveze imatelja potvrde ili odobrenja)

- (1) Imatelj potvrde ili odobrenja obavezan ja operatoru aerodroma prijaviti:
- a) svaku promjenu uvjeta za stjecanje potvrde ili odobrenja koja može utjecati na sigurno obavljanje poslova za koje ima odobrenje;
  - b) promjenu zdravstvenog stanja koje nastane između dva lječnička pregleda;
  - c) gubitak ili nestanak potvrde ili odobrenja.

Članak 72.

(Opoziv i poništenje potvrde i odobrenja)

- (1) Potvrda i odobrenje se mogu opozvati u slučaju:
- a) ako se na redovnim provjerama utvrdi da imatelj potvrde ili odobrenja nije stručno osposobljen za obavljanje poslova;
  - b) ukoliko je imatelj potvrde ili odobrenja svojim postupcima ugrozio ili mogao ugroziti sigurnost zračne plovidbe;
  - c) ukoliko je imatelj potvrde ili odobrenja uključen u incident ili nesreću;
  - d) ako se utvrdi privremena zdravstvena nesposobnost;
  - e) ukoliko imatelj potvrde ili odobrenja ne obavlja poslove iz potvrde ili odobrenja duže od godinu dana;
  - f) da je pod utjecajem alkohola, opojnih droga ili medikamenata koji mogu bitno utjecati na psihofizičke sposobnosti i svakom drugom slučaju ako se utvrdi da bi moglo doći do ugrožavanja sigurnosti zračne plovidbe.
- (2) Opoziv traje sve do prestanka razloga zbog kojih je nastupilo.
- (3) Ukoliko je trajanje opoziva duže od propisanog roka valjanosti potvrde ili odobrenja, odnosno ukoliko nisu otklonjeni razlozi zbog koji je donesena, potvrda ili odobrenje se poništavaju.

DIO DVANAESTI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 73.

(Operativne naredbe generalnog direktora BHDCA)

- (1) Generalni direktor BHDCA može Operativnim naredbama ograničiti uporabu ovoga Pravilnika ili odrediti posebne i dopunske uvjete u njegovoj primjeni, ukoliko to budu zahtijevale odredbe propisa BiH i entiteta, kao i ukoliko to bude proizlazilo iz zahtjeva regulative ICAO, IATA, JAR i drugih.
- (2) Operativna naredba sadrži:
- a) razlog izdavanja;
  - b) primjenjivost i dužinu trajanja;
  - c) radnje i postupke koje treba preduzeti.

Članak 74.

(Prestanak valjanosti ranije objavljenog pravilnika)

Danom stupanja na snagu ovog Pravilnika prestaje da važi Pravilnik o stručnoj spremi, ispitima i potvrdama za rad stručnog osoblja koje vrši poslove od značaja za bezbjednost vazdušne plovidbe ("Službeni list SFRJ", broj 64/80, kao i ispravke i izmjene objavljene u brojevima 69/80 i 63/81)

Članak 75.

(Ostale obveze)

- (1) Dozvole za rad i pripadajuća ovlaštenja izdate po dosadašnjim propisima moraju se zamijeniti u roku od godinu dana od stupanja na snagu ovoga Pravilnika.
- (2) Generalni direktor BHDCA u roku od tri mjeseca donijeće Program za osposobljavanje i provjeravanje stručnog osoblja koje obavlja poslove od značaja za sigurnost zračne plovidbe.
- (3) Za sve pojedinosti koje nisu utvrđene ovim Pravilnikom primjenjivat će se standardi i praksa IATA, ICAO, EASA; i domaći regulatorni propisi koji se odnose na ovu domenu.

Članak 76.

(Stupanje na snagu)

Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02-292.3-215-1/07
7. ožujka 2007. godine
Sarajevo

Generalni direktor
Đorđe Ratkovića, v. r.